



Les Valls d'Andorra durant el Neolític: un encreuament de camins al centre dels Pirineus

Editors

Gerard Remolins Zamora Juan F. Gibaja Bao

MONOGRAFIES DEL MAC 2

Museu d'Arqueologia de Catalunya

MONOGRAFIES DEL MAC 2
Museu d'Arqueologia de Catalunya

Les Valls d'Andorra durant el Neolític: un encreuament de camins al centre dels Pirineus



Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura



**Museu d'Arqueologia
de Catalunya**

BIBLIOTECA DE CATALUNYA. DADES CIP:

Les **Valls** d'Andorra durant el Neolític: un encreuament de camins al centre dels Pirineus. – (Monografies del MAC ; 2)
Textos en català, castellà i francès
ISBN 9788439398110
I. Remolins Zamora, Gerard, editor literari II. Gibaja, Juan F. (Juan Francisco), editor literari III. Museu d'Arqueologia de Catalunya IV. Col·lecció: Monografies del MAC ; 2
1. Neolític – Andorra 2. Excavacions arqueològiques – Andorra 3. Andorra – Arqueologia
903"634"(467.2)

© De l'edició: Museu d'Arqueologia de Catalunya-Barcelona

© De les fotografies i textos: autors corresponents

COORDINACIÓ EDITORIAL: Antoni Palomo

COORDINACIÓ DE L'EDICIÓ I DE LA PRODUCCIÓ: Departament de Cultura, Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions

CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: Míriam Salvatierra

ASSESSORAMENT CIENTÍFIC: Ramon Buxó, Miriam Cubas, Juan José Ibáñez, Josep Maria Mestres, Xavier Oms, Raquel Piqué, Jordi Revelles, Maria Saña, Josep Tarrús

CORRECCIONS FORMALS: Xavier Carlús

DISSENY GRÀFIC: Josep M. Mir

MAQUETACIÓ I PRODUCCIÓ: Gràfiques TREMA
Arbúcies (Girona)
www.trema.cat

CORRESPONDÈNCIA I INTERCANVIS: Museu d'Arqueologia de Catalunya
Passeig de Santa Madrona, 39-41
08038 BARCELONA
+34 93 423 21 49 / +34 423 56 01
antoni.palomo@gencat.cat

ISBN: 978-84-393-9811-0
Dipòsit legal: B 28610-2018



L'obra *Les Valls d'Andorra durant el Neolític: un encreuament de camins al centre dels Pirineus* està subjecta a una llicència de Reconeixement - No Comercial 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet la còpia, la distribució i la comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi la font.

Les Valls d'Andorra durant el Neolític: un encreuament de camins al centre dels Pirineus

Barcelona, 2018

Editors

Gerard Remolins Zamora Juan F. Gibaja Bao

ÍNDEX

PRESENTACIONS	7
PREÀMBUL: EL NEOLÍTIC A ANDORRA, UN PROJECTE PIRINENC Xavier Llovera Massana	9
PRÒLEG Josep Manuel Rueda Torres	11
OBJETIVOS DE LA INVESTIGACIÓN Gerard Remolins Zamora, Juan F. Gibaja Bao	13
ELS PIRINEUS DURANT EL NEOLÍTIC	15
EL PIRINEO CENTRAL Y OCCIDENTAL EN LOS INICIOS DEL NEOLITICO Manuel A. Rojo-Guerra, Íñigo García-Martínez de Lagrán, Penélope González-Sampériz	17
ELS PRIMERS PAGESOS I RAMADERS DEL NORD-EST DE LA PENÍNSULA IBÈRICA: EL NEOLÍTIC ca. 5600 - 2300 cal BC. F. Xavier Oms, Araceli Martín	37
UNES MUNTANYES AMB GENT, RAMATS I CAMPS. ELS PIRINEUS CATALANS AL NEOLÍTIC Ermengol Gassiot Ballbè, Ignacio Clemente Conte	63
LE NÉOLITHIQUE ANCIEN EN LANGUEDOC OCCIDENTAL ET ROUSSILLON Jean Guilaine, Claire Manen, Michel Martzluff	77
LES DADES RADIOCARBÒNIQUES I LA SEVA ANÀLISI DURANT EL NEOLÍTIC A LES VALLS D'ANDORRA F. Xavier Oms, Niccolò Mazzucco, F. Javier Santos, Jean Guilaine, M. Eulàlia Subirà, Juan F. Gibaja	91
LES VALLS D'ANDORRA DURANT EL NEOLÍTIC. CONFIGURACIÓ DEL MEDI	101
PALEOCLIMA Y GEOMORFOLOGÍA DE LOS VALLES DE ANDORRA Valentí Turu	103
PALEOAMBIENTE PALEOBOTÁNICO Francesc Burjachs, Errikarta-Imanol Yll	113

ELS CONTESTOS ARQUEOLÒGICS. LES ESTRUCTURES D'HÀBITAT I D'ÚS DOMÈSTIC I LES ESTRUCTURES FUNERÀRIES	121
BALMA DE LA MARGINEDA: L'ESPACE HABITÉ AU NÉOLITHIQUE ANCIEN DANS SES RAPPORTS AVEC L'EXPLOITATION DE L'ENVIRONNEMENT DU SITE Jean Guilaine, Michel Martzluff	123
ELS JACIMENTS DE CAMP DEL COLOMER I CARRER LLINÀS 28 Abel Fortó García, Àlex Vidal Sánchez, Ferran Pujol Jiménez, Xavier Maese Fidalgo	131
HÁBITAT Y ESTRUCTURAS DOMÉSTICAS EN FEIXA DEL MORO: CABAÑAS, SILOS Y HOGARES Georgina Prats	143
ESTUDI DEL MATERIAL EN TERRA DOCUMENTAT AL JACIMENT DE FEIXA DEL MORO (JUBERRI, ANDORRA). PROPOSTA DE RESTITUCIÓ DE LA PLANTA DE L'ASSENTAMENT Elena Garcia	159
LES SEPULTURES DE LA FEIXA DEL MORO Gerard Remolins, Juan F. Gibaja, María Fontanals, Patricia Martin, Alba Masclans, Niccolo Mazzuco, Millán Mozota, Francisco Javier Santos, Xavier Terradas, Xavier Oms, Mònica Oliva, Stéphanie Duboscq, M. Eulàlia Subirà, Xavier Llovera	185
LA TOMBA DE SEGUDET (ORDINO) Abel Fortó García, Àlex Vidal Sánchez, Ferran Pujol Jiménez, Cristina Yáñez Aldecoa	197
EXPLOTACIÓ DELS RECURSOS BIÒTICS	203
DATOS PALEOCARPOLÓGICOS DEL NEOLÍTICO ANTIGUO Y MEDIO (6000-3300 CAL BC) EN ANDORRA Ferran Antolín	205
EL PAISATGE I L'APROFITAMENT DELS RECURSOS LLENYOSOS DURANT EL NEOLÍTIC A LES VALLS D'ANDORRA Raquel Piqué	217
GANADEROS NEOLÍTICOS EN EL PIRINEO Patricia Martín Rodríguez, Millán Mozota	225
LA POBLACIÓ NEOLÍTICA ANDORRANA DES DE L'ESTUDI DENTAL I LA DIETA M. Eulàlia Subirà, Maria Fontanals-Coll, Diego López-Onaindia	235
PROCEDÈNCIA, DISTRIBUCIÓ I ÚS DELS BÉNS ABIÒTICS	239
RETOUR SUR LES INDUSTRIES DU NÉOLITHIQUE ANCIEN DE LA MARGINEDA: LA PART DU LEGS MÉSOLITHIQUE ET LA PART DES INNOVATIONS Michel Martzluff, Jean Guilaine, Niccolò Mazzucco	241
LOS INSTRUMENTOS LÍTICOS DOCUMENTADOS EN FEIXA DEL MORO Juan F. Gibaja, Xavier Terradas, Gerard Remolins	255
ELS ORNAMENTS DOCUMENTATS EN ELS CONTEXTOS FUNERARIS Mònica Oliva Poveda	265

LA GESTIÓ DE LES EINES DE PEDRA POLIDA A LA ZONA ARQUEOLÒGICA DE JUBERRI (ST. JULIÀ DE LÒRIA, ANDORRA) Alba Masclans, Gerard Remolins	271
TALLER MANUFACTURER D'INDÚSTRIA LÍTICA POLIDA METAMÒRFICA A JUBERRI DESTINADA A L'ABASTIMENT I A L'INTERCANVI DINS DELS CANALS DE DISTRIBUCIÓ NORD-SUD Alfons Fíguls, Jean Vaquer, Olivier Welle, Fidel Grandia	291
LOS PUNZONES DE ESQUISTO: MÁS ALLÁ DE LOS VALLES DE ANDORRA Juan F. Gibaja, Antoni Palomo, Xavier Terradas, Gerard Remolins, Xavier Esteve, Xavier Oms, Araceli Martín	327
LA CERÀMICA NEOLÍTICA A ANDORRA F. Xavier Oms	335
ÍNDIX	345